

Tendenser i forskning i socialt arbejde med udsatte børn og unge i Danmark – Styring eller dannelse

Evidens og forskning står i disse år som idealer for udviklingen af socialt arbejde. Det skal skabe en pålidelig social indsats, og styres som led i den offentlige sektors udvikling. Spørgsmålet er om arbejde ændres af forskning i evidensbaserede metoder eller af forskning i det hele taget. Med udgangspunkt i et historisk rids om forskning i socialt arbejde i Danmark diskuteres, hvordan den påvirker institutioner og diskurser, som har ansvar for børneforsorgen.

Indhold

Socialt arbejde og forskning i socialt arbejde	1
Forskning i socialt arbejde.....	3
Internationale linjer.....	3
Danske linjer.....	4
Socialrådgivernes egne bidrag	5
Sektorforskning og universitet	6
Kontrollerede studier og Evidens baseret socialt arbejde	9
Nytten af forskning – opsamling	11
Forskningens virkning og mulighed.....	13
Litteratur	16

Socialt arbejde og forskning i socialt arbejde

En naturlig start for at definere forskning i socialt arbejde er at tage udgangspunkt i hvad socialt arbejde er. Det er der ikke enighed om (Bergmark, 1998; Meuwisse & Swärd, 2006). Det kan derfor være svært at fastlægge forskningsgenstanden – hvad er det egentlig, der skal forskes i?

Men lad mig alligevel forsøge. Et udgangspunkt er, at undersøge hvad der er baggrund for socialt arbejde. Der er et rimeligt udgangspunkt politikker om befolkningsregulering (Sunesson, 2000, Foucault, 2008). Det udvikler sig i Danmark i løbet af 1700 tallet fra den politiske skole på Sorø Akademi, og fører til en række nye institutioner. Det er indsatser for at sikre børns overlevelse ved fødsler, at sikre forældreløse en opvækst, at øge sundheden i befolkningen fx gennem vaccinationer. I 1800 tallet følges det af loven om

Docent forelæsning Frank Ebsen 3.Marts 2017
Institut for Socialt Arbejde
Professionshøjskolen Metropol

undervisningspligt i 1814, af udbygningen af skolerne til alle børn, af etablering af en sundhedspleje, etablering drenganstalter, talrige børnehjem og ikke mindst familiepleje. Dermed opstår specifikke emner som håndtering af fattigdom, håndtering af udsatte familier/børn, af sygdom, af kriminalitet, af arbejdsmarkedet, m.m. Der sættes ind på at regulere det sociale, og dermed relationer mellem borgere.

Hvis vi indsnævrer fokus til regulering af udsatte børn og unges forhold kan det konstateres, at det er i 1800-tallet de grundlæggende institutioner bliver udformet, og det sammenfattes i loven om forsømte og forbryderske børn og unge fra 1905.

På det tidspunkt er der følgende institutioner:

- Familiepleje
- Opdragelsesanstalter
- Børnehjem
- Eget hjem – pålæg, rådgivning og vejledning af forældre

-
- Fængsler
  - Skoler
  - Kommunen som forvaltningsenhed

Det arbejde som foregår bliver karakteriseret som socialt arbejde. Nogle vil indføre distinktionen til socialpædagogisk arbejde, men det vil jeg lade ligge. Foreløbigt gælder, at forskning i socialt arbejde foregår på disse institutioner, og kan sættes i forbindelse med de love – politikker – som udvikles rundt om disse.

Institutionerne etableres med et formål. Helt overordnet gemmer der sig en ide om, at der kan skabes større rigdom i en nation, hvis befolkningen er tilstrækkeligt og især har den rette sammensætning. Det er mere givtigt end at føre krige over bestemte landområder og styre undervungne folkeslag (Harste, 2005; Tilly, 1992). I stedet vinder ideer om særlige styringsstrukturer med lov og domstole frem, og følges af et sæt af ideer til, hvordan befolkningen skal lære, skal dyrke religion, skal blive sunde, skal overleve, skal arbejde, m.m.

Det specificeres på området for udsatte børn og unge med filantropien i Danmark. Der etableres i 1848 et institut for filantropi på drenganstalten i Flakkebjerg, hvis grundide er at udvikle videnskab til at skabe de bedste betingelser for at opdrage drenge – ” Det er ikke lam, der omhyggeligt bevares for ulven, men som rives ud af hans blodige svælg...” , som iflg. filantropen C.C. Møller er børn, som har ret til en kærlig og omhyggelig opdragelse uanset deres herkomst (Møller, 1848). Disse få sætninger er retningsgivende for opfattelsen af, hvordan børn skal behandles, og følges af diskussioner af, hvad den kærlige og omhyggelige opdragelse er. Dermed sættes det sociale arbejde på dagsordenen med en retning, og med et spørgsmål om, hvordan det skal ske. Hvilke børn er i det blodige svælg og hvad skal eller kan der gøres for at sikre de ikke bliver der. Og senere følger, hvordan undgås at de bliver taget af ulven.

Forskning i socialt arbejde er således at udforske de institutioner hvor det folder sig ud. Og undersøge de ideer, som danner retning for arbejdet og rummer de måder som der arbejdes på. Det kan ses som Institutioner og Diskurser i Socialt arbejde.

Lad mig for et øjeblik parkere denne redegørelse for at vende tilbage til den lidt senere. Målet var jo at undersøge, hvordan socialt arbejdes forskning har udviklet sig, så tillad at jeg tager fat på det inden det føjes sammen med institution og diskurs (Ebsen, 2012)

Forskning i socialt arbejde

Internationale linjer

Hvis vi ser på forskning i socialt arbejde internationalt og historisk handler de centrale vidensspørgsmål fra begyndelsen om, hvad arbejdet består i, og hvad der kommer ud af arbejdet. En af socialrådgiverfagets pionerer Mary Richmond udgiver i 1917 bogen "Social diagnosis", hvor hun undersøger 2800 sager, hvor hun fx skriver om hvem der er involveret i sagsarbejdet så som slægtninge, naboer, læger osv. (Kirk & Reid, 2002:43). Richmond og en række andre lægger en linje, som handler om, hvad der kan læres af at analysere socialt arbejde ud fra casebehandlingen. De ser socialarbejderen som en læge, der gennem omhyggelig udredning og teseafprøvning stiller en diagnose for den enkelte og efterfølgende finder frem til den bedste behandling.

Det er en forskning som formes forlængelse af socialforskningen, som bestod af spørgeskemaundersøgelser om omfanget af de personer og problemer, som kaldte på en social indsats. Det var sociale distriktsbeskrivelser. Richmond ønsker, at tage et skridt væk fra disse undersøgelser, fordi de blot konstaterer at noget bør gøres, men ikke hvordan det bør gøres. Sagt på en anden måde giver det ikke mening for socialarbejdere at vide, at der er 10% alkoholikere, når hun skal handle overfor en familie, hvor en far har et alkoholproblem. **Hermed bevæger vi os ind et rum, hvor der ses på socialarbejderes handlinger.**

Det fælles i de to tilnærmelser – lokalsamfundsanalyser og caseworktraditionen - er intentionen om at se objektivt på, hvad der sker. De ønsker at kortlægge og katalogisere. I Richmonds casework traditionen viser det sig fx i 1931 i en oversigt over metoder til at påvirke klienters adfærd: Forklaring (31%); diskussion og overtalelse (27%), pålæg og trusler (25%) råd (10%) og forslag (6%) (Kirk & Reid, 2002:44).

Den richmondske tradition føres videre i kontrollerede studier, hvor der udformes kontrolgrupper, hvor indsatserne kan sammenlignes med hinanden, og fokus er på socialarbejderes handlinger (Kirk & Reid, 2002:38)¹. Resultaterne er kritiske overfor effekten af casework. I 1960'erne fremkommer i stigende omfang kritik af undersøgelserne, da det er uklart, hvad der måles på. Det anføres, at det er uklart hvad socialarbejdernes handlinger, har været, og det derfor kan være så meget andet end caseworkmetoden, som har haft betydning. Det kritiseres, at de involverede socialarbejdere ikke har udført arbejdet korrekt, og ikke fulgt metoden som de skulle. Det er derfor resultaterne bliver dårlige. Måles der på det rigtige eller handles der rigtigt – følges manualen for arbejdet. **Hermed formuleres et mål om undersøge resultater, og hvorvidt indsatsen hjælper klienter.**

Den forskningstradition Richmond påbegynder udviklingen af, ser socialarbejderen som ekspert med retten til at bestemme over klientens situation. Det er socialrådgiveren, der skal vurdere borgerens behov,

---

¹ De henviser bl.a. til Cambridge-somerville youth study fra 1930'erne

og om de havde ret til at få hjælp. Det er hende, der indsamler information, udreder, vurderer og beslutter. Forskningen skal sikre, at hun tilføres den viden om de problematikker og hjælpemuligheder, som er relevante i en form, som gør det muligt for hende at handle. Det er den informerede ekspert med den endelige autoritet, som er idealet. – ***her kan tages afsæt til det senere evidensafsnit***

Idealet udfordres fra 1930'erne og frem med nye forståelser for klientens adfærd. Klienten er i Richmonds optik primært et objekt, hvor de nye forståelse begynder at se klienter som subjekter. Det bliver anført af psykoanalytiske indsigter, der godtgør at klienters motivation er afgørende for, hvad der kan ske. Klientens tro på hvad de selv kan gøre har måske mere betydning (selv-efficacy) end hvad der kan udledes af informationer og bedømmelser af forskellige kilder (Kirk & Reid, 2002:36). Det vanskelige spørgsmål blev, hvad socialarbejderen kunne gøre for at øge klientens motivation og evnen til selv at handle, og hvor bevidst socialarbejderen selv var om betydningen af sin egen adfærd. Det lægger kimen til en forståelse, hvor klienten og ikke kun socialarbejderen er autoriteter i klientens liv.

Det richmondske ideal om socialarbejderens autonomi udfordres desuden fra begyndelsen af et egentligt lokalsamfundsarbejde anført af Chicagosociologen Jane Addams (Soydan, 1993). Hun mener, at udførelsen af socialt arbejde bør ske blandt personer, som lever blandt de fattige og udsatte. Derved ses de som personer, der ikke kun ses som problemer, men også som noget i sig selv. Det er mere forholdene i omgivelserne, som er problematiske end det enkelte individ, og det er det som skal bearbejdes. Addams danner grundlaget for settlement bevægelsen, hvor der ses mindre moralsk på enkeltindviders handlinger og mere på, hvad kan der gøres for at ændre de forhold som frembringer sociale problemer.

Disse andre forståelser - klienten som subjekt i eget liv og omgivelsesforklaringen - førte til en erkendelse af, at der er faktorer udenfor relationen mellem socialarbejder og klient, som har betydning. Det handle om klientens opfattelse af sine egne evner til at handle og forstå sin situation. Og det kunne handle om socialarbejderens indsigt i hendes rolle som en del af velfærdspolitikken med de indbyggede modsætninger, der kunne ligge her. Et historisk eksempel er modsætningen i rådgivningen af fattige kvinder med for mange børn og uviljen mod at give information om prævention. Et nyere dansk eksempel er, når der igangsættes et kontinuerligt familiearbejde med en moder samtidig som jobcentret insisterer på gennemførelse af en jobpraktik – og omvendt.

Den forskning, som internationalt udvikles koncentrerer sig om forskellige temaer, som de hver især antager har betydning for socialt arbejde. Det er temaer om:

1. Sociale problemer – altså på udsatte børn og forældres karakteristika samt deres omfang generelt og lokalt. Distriktsundersøgelser – problemoversigter.
2. Socialarbejderes handlinger. Hvad er det de gør, og hvordan er det begrundet
3. Resultater i form af både betydning og effekt dokumentation via kontrollerede studier.
4. Faktorer der øver indflydelse på det sociale arbejde:
  - a. Klientens selvforståelse og opfattelse af socialarbejderen og socialpolitikken
  - b. Social/velfærdspolitikken som den indgår i love og udfoldes i lokale organisationer.
  - c. Socialarbejderens selvforståelse og betydning i forhold til de borgere hun møder.

Danske linjer

I Danmark er interessen for forskning i socialt arbejde lille. Det er først i de seneste 10-15 år, at der har været en forskningsvolumen af en vis betydning. De teorier og forståelser, som kan ses som et eksplicit

Docent forelæsning Frank Ebsen 3.Marts 2017
Institut for Socialt Arbejde
Professionshøjskolen Metropol

vidensgrundlag for socialrådgivere blev formuleret ud fra indsigter i praksis og inspireret af udenlandsk litteratur. Udgangspunktet var uddannelse af socialrådgivere, og dermed at sætte praksis i spil, så det kunne bruge med henblik på at uddanne kommende socialrådgivere (Mortensen, 2010:kap.6).

Socialrådgivernes egne bidrag

Den første danske lærebog bygger dog på en amerikansk godkendt afhandling af socialrådgiveren Inger Davis Petersen. Lærebogen hedder ” *Social rådgivning - teori og metodik*” og udgives i 1964 (Davis, 1964). Der er et eksplicit ønske om at bruge amerikanske erfaringer til at forske i socialrådgivning, og ikke mindst i, hvorvidt det fører til at udsatte borgere får forbedret deres situation. Målet er, at socialrådgiveren skal have adgang til viden om klienten, om rådgivningsprocessen og om rådgivningsresultater. Davis foreslår, at forskningen skal gå på tværs af traditionelle forskningsdiscipliner som fx jura, psykologi og sociologi for at belyse socialrådgivningens særlige karakter. Davis mener, at forskningen skal foregå inde i feltet i forbindelse med socialrådgivere, hvis den skal begribe sammenhængen mellem det normative (at skulle skabe forbedringer) og mulige. Det er altså punktet om resultater og socialrådgiveres handlinger, som står i centrum.

Det næste væsentlige bidrag for socialrådgivere kommer i 1979. Det er Lis Keiser og Lis Hillgård, som udgiver bogen ”Social (be)handling” (Hillgaard & Keiser, 1979)². De præsenterer her fire fælleselementer, som skal karakterisere socialrådgiveres arbejde: Etik, helhedssyn, kontakt/kommunikation og systematik. Det er en bog, hvor der ses på, hvordan socialrådgivere bør arbejde, og som angiver metoder for, hvordan det kan ske. Det udspringer på den ene side af forfatterens egne erfaringer og opfattelser af, hvad der er vigtigt. På den anden side er der klare ligheder med andre i den internationale litteratur, som bl.a. udspringer af den forandring af velfærdsstaterne, som udvikler sig i vesteuropa og USA i denne periode. (se pincus and minahan) Der lægges vægt på at give professionelle som socialrådgivere stor autonomi og indflydelse på, hvordan borger med sociale problemer skulle hjælpes til en plads i velfærdssamfundet.

Der bliver i 1984 og 1990 gjort forsøg på at begrunde nytten af de fire fælleselementer ud fra to mindre empiriske studier af Therese Halsskov og Tine Egelund (Egelund & Halskov, 1984, 1990). Det er kvalitative undersøgelser, som fokuserer på socialrådgivernes arbejde, og de betingelser det gennemføres under. Begreber som helhedssyn og systematisk sagsarbejde står centralt i analyserne. Det gode socialrådgiverarbejde forventes at føre til gode resultater, og undersøgelserne skal bruges til at kvalificere socialrådgiveres professionalitet. Intentionen er at lave tætte empiriske eksempler på, hvordan de respektive fælleselementer kan eller ikke kan folde sig ud i en kommunal praksis. I det sidste bidrag i denne tradition lægges større vægt på det socialpolitiske, og sker en drejning fra socialt arbejde i bred forstand til socialrådgivning³ (Hillgaard & Egelund, 1993).

Disse bøger i Richmond traditionen bruges i høj grad på Den sociale højskole i København. I Århus er Jane Addams traditionen med lokalsamfundstraditionen central. Der udvikles begrebet ”Samfundsarbejde” af Ole Hermansen, hvor der knyttes an til de første lokalsamfundsanalyser i form af distriktsbeskrivelser

---

² De definerer socialt arbejde på følgende måde: ”Socialarbejderen konfronteres direkte med sociale problemer på individ/familieplan. Hun skal lytte og forstå. Hun skal skaffe information og kontrollere. Hun skal give meddelelse om bevillinger og meddelelse om afslag. Kort sagt, hun skal udføre det arbejde og meddele de beslutninger, hvis forudsætninger, hun selv kun har ringe indflydelse på.”(Hillgaard & Keiser, 1979:32)

³ Det består af ressourcefremskaffelse og formidling samt rådgivning om alment menneskelige forhold og problemer i kortere perioder og med mulighed for at arbejde forebyggende. (Hillgaard & Egelund, 1993:69-72)

Docent forelæsning Frank Ebsen 3.Marts 2017
Institut for Socialt Arbejde
Professionshøjskolen Metropol

med oplysninger om befolkningssammensætning, beskæftigelses- og boligforhold, institutionsdækning, hverdagslivsbeskrivelser (Hermansen, 1975). Beskrivelserne indeholdt ofte forslag til ændringer af den offentlige indsats i distrikterne – både af mere generel karakter som eksempelvis bedre institutionsdækning eller mere specifik karakter i relation til bestemte metoder eller indsatser fra socialforvaltningens og institutionernes side. Ideen var at styrke borgerne i det lokale og skabe forvaltninger, som interagerede med beboere i et område. Det dannede i slutningen af 70'erne og begyndelsen af 80'erne grundlag for flere typer af samarbejde i form af et særlig lokal kontor (Brammersgade), "De flyvende pisbønder" og andre engagerende lokale projekter. (se også Dørup, Holland, & Uggerhøj, 1991). Der var i distriktsbeskrivelserne tale om spirende analytiske og dokumentarisk tilgange til udvikling og planlægning af det sociale arbejde.

I 1995 blev Center for Forskning i Socialt Arbejde dannet med udgangspunkt i socialrådgiveruddannelserne. Begrundelsen var ganske enkelt, at der manglede forskning, som fokuserede direkte på det sociale arbejde, og at der en slags stilstand i publicering af lærebøger på feltet. Centret udførte opgaver for Socialministeriet, kommunerne og har i de senere udviklet en selvstændig profil, som ligger tæt på socialrådgiveres arbejde. Målet er at lave forskning der både udvikler praksis, giver akademisk indsigt og kan anvendes på uddannelserne.

Disse bidrag fra uddannelsesinstitutionerne suppleres fra slutningen af 1980'erne af bidrag udenfor uddannelserne og i stigende omfang skrevet af andre end socialrådgivere.

Sektorforskning og universitet

SFI

SFI indleder med undersøgelser af behandlingen af udsatte børn og unge i 1989. Der var bl.a. fokus på skildringer af sagsbehandlers arbejde med en opdeling i forebyggelse, visitation og anbringelse (S., Gamst, & Boolsen, 1989). SFI's undersøgelser blev fulgt af en forskningsoversigt om risikobørn, der lagde grundstenen til fokuseringen på social arv, og dermed mere på børns forhold end den sociale indsats (Jørgensen, Ertmann, Egelund, & Herman, 1993).

Der kom fokus på anbragte børn og i relation hertil på sagsbehandlingen, og hvordan forældre og børn oplevede de blev behandling (Andersen, 1989; Christoffersen, 1993; Hestbæk, 1997). SFI bidrag gik i to retninger. Dels om social arv, og dels i form af evalueringer. De evaluerede lovgivningen fra 2001 og fra 2006. Det primære var spørgeskemaundersøgelser organiseret efter lovgivning og kommuner med enkelte kvalitative bidrag ofte udført af Else Christensen. En enkelt undersøgelse kobler bevægelser i blandt de unge anbragte med sagsbehandlers arbejde, og konstaterer blandt andet at kontinuitet og tilstedeværelsen af handleplaner er vigtige forudsætninger for sagsbehandlers arbejde (Egelund & Andersen, 2007)

Det centrale var koblingen mellem lovgivningen og bevægelsen i blandt målgruppen af udsatte børn og unge og forældre. På den måde ligger disse undersøgelser primært som et fokus på sociale problemer, og den særlige forståelse som SFI udvikler med begrebet social arv som omdrejningspunkt. I dag foretages ikke længere undersøgelser af lovgivningens virkninger på det sociale arbejde eller på de udsatte børn og unge, det hele handler om. I forhold til opdelingen af forskningen er disse bidrag primært indenfor punkt 1 om sociale problemer, og den type af resultater, der ser på mål primært i form af om lovene er gennemført og overholdes.

Docent forelæsning Frank Ebsen 3.Marts 2017
Institut for Socialt Arbejde
Professionshøjskolen Metropol

Ruc og Aalborg

To universiteter er engageret i forskning i socialt arbejde. På Ruc er der i en kortere årrække en sociologiuddannelse, som kun efterlader sig små spor i forskningen. På Aalborg Universitet dannes et miljø, som bl.a. danner grundlag for Hillgaard og Keisers bog om Social behandling. Det er et miljø, som i begyndelsen er præget af aktionsforskning i forskellige socialpædagogiske miljøer. Professor Tore Jacob Hegland karakteriserer det som en periode, hvor tusinde blomster blomstrede (Hegland, 1994). I løbet af 1990'erne bliver det til et mere traditionelt universitetsmiljø, som bl.a. bliver funderet på Den Sociale Kandidatuddannelse, der gav socialarbejdere muligheden for at få en akademisk grad. I de senere år har mange gennemført en forskeruddannelse.

Det er vanskeligt at give en entydigt karakteristik af forskningsmiljøet på Aalborg Universitet. Det er eksempler på forholdsvis abstrakte teoretiseringer og på direkte aktionsforskningsprojekter. Det mest præcise er, at forskningen er meget sociologisk inspireret, og at nogle projekter går temmelig tæt på socialrådgiveres arbejde (Uggerhøj, 1995, Kresta, mfl. - skal udbygges). I forhold til opdelingen af forskningen er der bud på flere af kategorierne, og det centrale er, at der kun er begrænset indsigt i resultaterne af indsatsen – altså ikke meget til punkt 3, men meget på punkt 1 om sociale problemer.

Sociologisk institut

I slutningen af 1990'erne vil Socialministeriet gerne prioritere forskning i socialt arbejde. Det bliver en opgave for Center for Forskning i socialt arbejde at skabe denne udvikling i relation til socialrådgiveruddannelserne. De har imidlertid ikke ret til at forsker, og forskningen bliver derfor placeret på Amternes og Kommunernes forskningsinstitut og Sociologisk institut på Københavns Universitet. De ansætter to professorer, hvoraf den ene på AKF ikke tidligere beskæftiget sig med socialt arbejde og ingen betydning får for gennemførelsen af opgaven. Sociologisk institut ansætter Margrethe Järvinen, som professor med midler til at ansætte 5 ph.d. ere.

Sociologernes bidrag sammenfattes i bogen "At skabe en klient" (Järvinen & Mik-Meyer, 2003). De bidrag som ser nærmere på socialarbejdernes arbejde koncentrerer sig om socialarbejderes interaktion med klienter. De ser på hvordan socialarbejdere kontrollerer, psykologiserer og påtvinger klienter særlige løsninger, som ikke stemmer med deres ønsker og behov. Bogen kommer med gode eksempler på ovenstående. Svagheden i bogen er, at den ikke kommer med forklaringer, som rækker udover relationen mellem socialarbejder og klient. Der mangler indsigt i lov, organisatorisk kontekst og målet for arbejdet med de pågældende borgere.

Sociologernes forskning har en slags afsløringsperspektiv. De ønsker at afdække et undertrykkelsesperspektiv, og forfølger fx ikke om nogle får gavn af indsatsen. Det er ikke en forskning, som intenderer at forbedre praksis, men i stedet sigter på vise, hvad der foregår ud fra en bestemt perspektiv. På den måde fremstår deres forskning, som et bidrag til at kvalificere og indgå i uddannelse af sociologer og forskningen i sociologi. Frem for at kvalificere det sociale arbejde. Disse sociologer bidrager således til at forstå sociale problemer (punkt 1 i forskningsopdeling), til at forstå socialarbejderes handlinger når de er undertrykkende (punkt 2) og se det fra klienters position (punkt 4a).

Efter afslutningen af Ph.D. afhandlingerne forsvinder fagområdet fra Sociologisk institut igen.

**Forskningstemaer og
 forskningssteder**

Udsatte børn og unge	Socialrådgiverud- dannels	Sektorforsk- ning	Universite- teter
Sociale problemer	X	X	X
Socialarbejderes handling	X		X
Resultater og effekt		X	
Indflydelsesfaktorer:			
Klientens selvforståelse			X
Social/velfærdspolitikken centralt og lokalt	X	X	X
Socialarbejderens selvforståelse	X		X

Docent forelæsning 3.3.
 2017 Frank Ebsen

13

Universitetsforskningens bidrag til socialt arbejde rører ved et gammelt dilemma i socialt arbejdes forskning (fx Kirk & Reid, 2002). Det handler om forskningens involvering i praksis, og hvor distanceret forskningen skal være. Forskning og praksis adskilles normalt i institutioner som universitet og sektorforskning på den ene side og praksis på den anden side. Forskere bliver optaget af at finde de rette forskningsmetoder, at udvikle teorier og have kritisk distance. Praktikere er optaget af at finde løsninger på presserende problemer, at bruge teorier hvis de er produktive i praksis, bruge forskning som er engageret og målrettet. (Kirk & Reid, 2002:45-46). Tillad mig at sige herfra, at jeg er ikke i tvivl om, at denne grænse mellem forskere og praktikere konstant må overskrides. De bidrag som konstrueres udenfor de steder eller problemstillinger socialarbejdere beskæftiger sig er mindre relevante set fra socialt arbejdes synspunkt, fordi de ikke bidrager til at forbedre den situation som udsatte børn og unge, udsatte familier, m.fl. står i. Dertil kommer, at de lider en hurtig død, da de er svære at forbinde med uddannelse og praksis – og det bør de nok også.

Dermed knytter jeg an til det opbrud, som i de seneste 30 år har præget først naturvidenskaber og senere også samfundsvidenskaberne. Det handler om at forskningen bevæger sig fra modus 1 til modus 2, hvor modus 2 er forskning der sammenknyttes med udviklingen af praksisser (Nowotny Scott, P.& Gibbons, M., 2006). Hvor målet er at forbedre og udvikle indsatser som de sociale, og styre forskningen i den retning. Det positive i denne udvikling er, at den åbner for en større grad af deltagelse fra befolkning og interessegrupper i forskningen. Det kritiske er, at styringen bliver domineret af særlige interesser, og underprivilegerede med svage magtpositioner lukkes ude af forskningen. Men med et blik på støtten til forskning i socialt arbejde eller i underprivilegerede situation hidtil er der måske ikke så stor bekymring. Tværtimod kan det konstateres, at der i takt med denne bevægelse er kommet ikke mange, men dog flere forskningsmidler i denne retning.

Kontrollerede studier og Evidens baseret socialt arbejde

I forbindelse med den internationale forskning på område nævnte jeg hvordan der især 1960'erne blev gennemført en del forsøg, som handlede om, hvad der kom ud af socialarbejdernes arbejde med Casework. Dette fokus på kontrollerede studier, hvor der etableres sammenlignelige borgergrupper og velbeskrevne indsatser testes, fremkommer igen i slutningen af 1990'erne. Det er anført af Labour regeringen i England, som vil finde ud af hvad der virker, og hvordan Best practice kan identificeres og udbredes.

I Danmark etableres et Nordisk Campbell Center (NC2) 2002. Centrets formål er at "gøre den internationale forsknings resultater og erfaringer tilgængelige og overskuelige for praktikere, beslutningstagere, forskere m.fl. i de nordiske lande." "Campbell samarbejdet er et internationalt samarbejde, der har til formål at udvikle socialpolitikens kvalitet ved at producere, formidle og opdatere viden om sociale programmers effektivitet" (Olsen, Unckel, Holland, & Worning, 2004). NC2 skabe systematiske forskningsoversigter (reviews) på socialområdet. NC2 skal formidle den indsamlede viden videre til praktikere, beslutningstagere m.fl.

Intention er at sikre, at sociale indsatser fører til forbedringer for de udsatte borgergrupper det handler om. Det vigtigt at undgå indsatser, som er skadelige for udsatte børn og unge. Denne etiske fordring kan genfindes i den svenske socialstyrelse (Wigzell, 1999), hos amerikanske og engelske forskere (Gambrell, 2006; Svanevie, 2011). Det er grundlæggende en etisk udfordring om at undgå vilde eksperimenter med fattige og udsatte borgere.

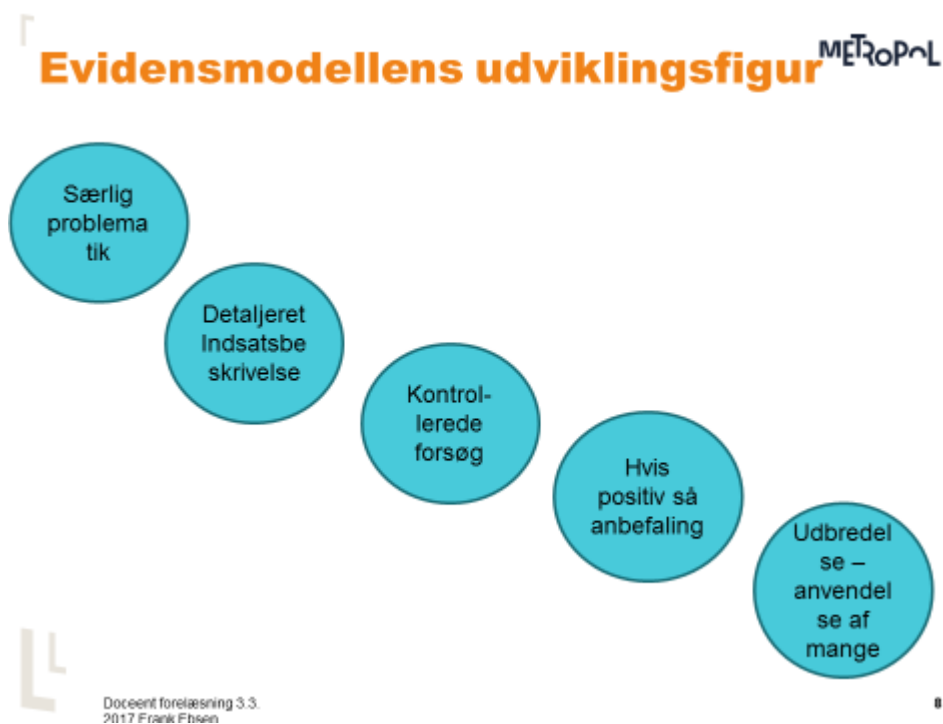
Det understreges også relativt klart, at systematiske forskningsreviews, der bygger på kontrollerede studier, ikke rummer svar på alt. Der er med andre ord ikke kun kvantitative studier, som er relevante, men det er det, som Campbell vil levere (Konnerup, 2005). Forhåbningen er, at det kan indgå som en brik i de beslutninger, der tages om hvilke respektive indsatser, som skal gennemføres. Det er illustreret således:

Det kan anføres, at forskning i mere bred forstand burde have været med, men pointen er at oparbejdelsen af systematiske reviews og kontrollerede studier ikke er et orakelsvar men et vigtigt tilskud til billedet.

Denne form for "black-box" forskning kan også bruges til at karakterisere dele af SFI's forskning, men er karakteriseret ved at gå tættere på praksis. Det handler om resultatet af målrettede, veldefinerede indsatser gennemført af socialarbejdere i direkte kontakt med udsatte børn og unge. Og disse resultatmålinger forudsætter og følges af forskning i, hvem den gælder for, hvad der skaber effekterne og hvordan kan skabes i de organisationer socialarbejdere er en del af.

Figur

De kontrollerede forsøgs logik er, at den indsats som har positiv dokumenteret effekt udbredes og tages i anvendelse af andre med tilsvarende problematikker. En del undersøgelser har vist at såvel disse resultater som resultater af anden forskning kun i begrænset omfang udbredes (Nutley, Walter, & Davies, 2007). Fx viste en undersøgelse af forskning i indsatser overfor kriminelle, at publikationerne i en tredjedel af tilfældene blev stående ulæst, og kun 16% af forskerne så deres forskning var blevet brugt på en eller anden måde. (Nutley et al., 2007:50 - refererer en canadisk undersøgelse af Landry)

Det gælder også for de forskningsresultater, som viser positive resultater. Der er derfor opstået en større diskussion af, hvordan forskning kan bringes i anvendelse, og nogle har genoplevet implementeringsforskning, som et tema, der skal investeres midler til at folde ud. Derved defineres udfordringen som at nogle udvikler og tester en indsats, som bredes ud og forventes anvendt af nogle andre. Den første gruppe er akademiske forskere og den anden er praktikere fx socialrådgivere i de organisationer de er ansat i. Denne tankemodell: Definer problem – find metode – dokumenter – og

udbred (dikter) anvendelsen er måske den der har haft størst effekt, når historikken om de evidensbaserede metoder gøres op. Der er fx kun lavet få systematiske reviews og yderst sjældent udført kontrollerede studier for midler fra den danske stat. I dag er det vanskeligt at finde oversigterne på SFI's hjemmeside. Selv ikke under den ene side om Campbell figurerer reviews længere. De er nu lagt sammen med anden forskning under udvalgte temaområder, hvor området for udsatte børn og unge indgår i brede overskrifter om alle børn og familiers forhold.

Socialstyrelsen har stået som central eksponent for udbredelsen af kontrollerede forsøg, og udsendte i 2012 en publikation om vidensdeklarationer, hvor de stod helt centralt (Socialstyrelsen, 2012). I dag er evidens i styrelsens ordbog defineret som

”Begrebet referer i denne sammenhæng til forskningsbaseret viden” Hjemmesiden (Vidensportalen 28.2.2017)

Udviklingsmodellen står imidlertid tilbage og giver legitimitet til de elementer, som så bringes i anvendelse. Når jeg fx underviser socialrådgivere på diplom og masterniveau er der mange, som tror, der er evidens bag de initiativer, som bliver taget. Det kan være, når der anvendes en særlig sagsbehandlingsmetode som Integrated child system (ICS) eller Signs of Safety. Det kan være, når der laves lovgivning, hvor der lægges vægt på underretninger, og der er en tro på, at der er forskningsmæssig belæg for at forøgelsen af antallet fører til en bedre behandling af børn. Det kan være, når der igangsættes et omfattende digitalt system som DUBU (det digitaliserede indsats for udsatte børn og unge). Der er med andre ord tale om en slags pseudo-evidens, hvor den megen tale om evidens fører til at alle tror, der er evidens bag det man gør, og der derfor kan fæstes lid til de forandringer som sættes i værk.

Socialstyrelsen har opgivet sin mærkning af typer af evidens som de beskrev i deres vidensdeklaration fra 2012 (Socialstyrelsen, 2012). De eneste, som fortsat reelt beskæftiger sig med at lave kontrollerede studier er private fonde, som anser det for vigtigt at sikre sig mod anvendelsen af skadelige metoder og ønsker at fremme anvendelsen af resultatrige metoder.

Det er vanskeligt at finde en forskningsstrategi i Socialstyrelse og Socialministeriet. I den socialpolitiske redegørelse fra 2016 er ordet evidens kun nævnt 1 gang og forskning 9 gange, og det er alt sammen i referencerne (Socialministeriet, 2016). Til gengæld er ordet data nævnt 399 gange og indgår især i afsnittet om datastrategi – men data til hvad kan man spørge?

Der er ikke lavet egentlige kontrollerede studier i Danmark af socialrådgiveres arbejde, og de programmer, der refereres til udføres af særlige organisationer eller særligt uddannet personale på pædagogiske institutioner.

Denne form for forskning handler om punkt 3 i oversigten over forskningsmetoder om resultater af det sociale arbejde.

Nytten af forskning – opsamling

I forbindelse med mine bemærkninger om udviklingen i den internationale forskning i socialt arbejde opstillede jeg disse temaer:

Forskningstemaer, institutioner og diskurser – målgrupper dannes

Udsatte børn og unge	Institutioner Målgruppen	Diskurser Målgruppen	Styringsinsti- tutioner - sty- ringsdiskurser
Sociale problemer	X	X	
Socialarbejderes handling	X	X	X
Resultater og effekt	X	X	(X)
Indflydelsesfaktorer:			
Klientens selvforståelse	X	X	
Social/velfærdspolitikken centralt og lokalt	X	X	X
Socialarbejderens selvforståelse	X	X	

Docent forelæsning 3.3.
 2017 Frank Ebsen

17

Lad mig nu vende tilbage til begyndelsen om, hvad socialt arbejde er. Målet var her at indkredse forskningsgenstanden socialt arbejde. Jeg sluttede den del af foredraget med at nævne at udviklingen af befolkningen førte til en udkrystallisering af forskellige typer af politikker. De rummede ideer og tanker om, hvad der skulle gøres – altså diskurser om mål og indhold. Og de udviklede sig i sammenhæng med de institutioner de begrundede, og som derefter selv udviklede og påvirkede ideer og tanker om, hvad der skulle og kunne gøres. Jeg nævnte også, at det skete som led i en styring af samfundet, hvor institutioner og diskurser om målgrupper samvirkede med overvejelser om finansiering og offentlig kontrol. Loven fra om forbryderske og forsømte børn i 1905 var netop en aftale om at private organisationer underkastede sig offentlig kontrol mod at få finansieret deres aktiviteter. I takt med, at den offentlige sektors betydning øges, udvikles selvstændige diskurser og institutioner om styring (Born & Åkerstrøm, 2001). En styring der fx handler om hvordan indsatsen overfor udsatte børn og unge skal udvikles og kontrolleres.

Hvis diskurser og institutioner sættes i relation til de respektive forskningstemaer i socialt arbejde er der samlet set gevinst indenfor alle områder. Der er noget på alle hylder. Forskningen kan være opsplittet i diskurser eller institutioner, men der kan findes bidrag indenfor de forskellige temaer.

Forskningen er imidlertid også underlagt en styring, og kan i takt med udviklingen af modus 2 forskningen drejes bestemte steder hen. Det er derfor ikke alle temaer, som prioriteres når styringen sætter ind. Der har interessen aktuelt centreret sig om socialarbejdernes handlinger for at kontrollere om de gør, hvad der forventes, og om der er sikkerhed for; at de følger de love, som sættes i værk. Og yderligere om udforskning af lokale myndigheders evne til at løse opgaven efter de opskrifter, som er udviklet. I et vist omfang kan evidens ses som led i en styring for at få anvendt bestemte metoder, som giver bestemte resultater. Men som jeg sagde tidligere virker det halvhjertet, da den egentlige forskning ikke fulgte med. Til gengæld kan opfattelsen af pseudo-evidensen virke velegnet til at legitimere de politikker, som søges gennemført. Samtidig kan det konstateres bl.a. med rigsrevisionens hjælp, at der ikke

gøres anstrengelser for at se på hvilken betydning eller effekt, som de førte politikker har for fx udsatte børn og unges liv og velfærd (Rigsrevisionen, 2016).

Styringen af forskningen retter sig således ikke mod udsatte børn og unge. Den drejes mod små afgrænsede evalueringer, sagsprocesser og i bedste fald børns problematikker. Børnenes røst efterspørges ikke, og der efterspørges heller ikke viden om, hvordan de kommunale myndigheder arbejder herunder om socialarbejdere er i stand til at løse deres opgaver. Det betyder ikke, at der ikke er forskning som adresserer disse emner. Det sker via forskning som er lokaliseret på forskningsinstitutioner med selvstændige bevillinger fra stat eller fonde. Det er blot ikke i centrum for den måde og den retning samfundet aktuelt dirigeres i.

Forskningens virkning og mulighed

Når der ses på lærebøger i socialt arbejde er det tydeligt, at mange savner et forskningsmæssigt grundlag – selv om det ser ud til at være ved at ændre sig. Det gør ikke nødvendigvis bøgerne dårlige eller de vejledninger der gives i dem forkerte, så længe de reflekterer erfaringer fra praksis. Det var tydeligvis tilfældet for 1980'erne bøgerne. Det stiller krav til forskningen om at kunne indgå som materiale i lærebøgerne, og dermed bidrage på alle de tematiske hylder jeg tidligere har sammenfattet på. Det er forudsætningen for at kunne udvikle uddannelsen, og dermed danne et kvalificeret og relevant socialt arbejde.

Hvis blikket vendes mod praksis, er det alment kendt, at forskning i sig selv kun sjældent fører til hurtige forandringer (se fx Nutley et al., 2007). Det skyldes flere forskellige forhold, men lad mig nævne et par her.

Hvis blikket zoomes ind på kommunerne står de for drift. De skal sørge for at udsatte børn og unge får den hjælp de er berettiget til. De skal ansætte, organisere og lede de medarbejdere, som er i kontakt med børnene. De skal tilpasse sig de lokale forhold - materielle som politiske. Deres opgave er at kunne tilpasse sig til lokale udviklinger. Når forskningen derfor gør sig gældende i form af omtaler og rapporter er det ikke sikkert det er relevant, og det er heller ikke sikkert, der er tid til at sætte sig ordentlig ind i hvad der udkommer. Det kan måske heller ikke betale sig at følge med. Sunesson beskrev i 1988, at den væsentligste indgang for brugen af forskning var, når socialchefen havde været til konference og havde hørt et spændende indlæg (Nilsson & Sunesson, 1988). Måske er det stadig sådan, at der er særlige dørvogtere for forskning.

Hvis vi ser på socialarbejderne kan det diskuteres, hvor kompetente de er til at inddrage forskning (Ebsen, 2009). Det er ikke nødvendigvis det som står først i en travl hverdag. Det kan desuden være svært at transformere et forskningsresultat – at børn inddrages for lidt – eller at en bestemt metode ser ud til at virke godt – til ens egne familier. Hvad hvis børnene inddrages, men ikke kommer med klare svar, og selv er i tvivl – hvornår er de så inddraget nok, og hvornår kan en beslutning tages. Og hvordan kan man være sikker på at den gode metode virker på lige de her forældre og er de i øvrigt lig med de forældre, der deltog i afprøvningen. Og ikke mindst, er det legitimt at bruge argumenter fra forskning for at begrunde en indsats. Vil det fremme en bevilling, og vil kolleger og ledelse anerkende og acceptere sådanne typer af argumenter – eller skal de alligevel alle sammen anbringes i netværkspleje eller have en kontaktperson.

Docent forelæsning Frank Ebsen 3.Marts 2017
Institut for Socialt Arbejde
Professionshøjskolen Metropol

En tredje årsag til at forskning ikke anvendes kan være forskningen selv. De fleste forskere skriver om deres resultater i deres egen ret. Det er en anden logik end den som gør sig gældende i praksis. Jeg nævnte tidligere den distance der opstod mellem forskere og praktikere, da der kom forskning, og forskerne blev optaget af forskningsmetodikker frem for at involvere sig med praktikerne. I evidensbølgen var idealet at forskningsresultaterne skulle indgå i et samspil med den specifikke borgere og den professionelle erfaringer. Men spørgsmålet er om det er nok. Hvad hvis vi stillede spørgsmålet som – **Hvordan kan forskning hjælpe praktikere med at træffe bedre beslutninger.** Dermed tager vi udgangspunkt i det komplekse i en situation, hvor børn, forældre, lærere, pædagoger, naboer, kammerater, m.fl. løbende interagerer med hinanden og trækker på socialrådgiveres evne til at opfatte, forstå og handle hensigtsmæssigt i det landskab de færdes i. Det er således ikke forskning, der skal overbevise praktikere, men forskning som kan indgå som en del af en praksis.

I hvilken retning skal forskningen så gå. Jeg har nævnt, at den styring der aktuelt udvikles ikke virker interesseret i forskning på området. Men også at der foregår en del forskning udenfor rækkevidde af de som styrer. Den udfordres til gengæld udfordres af ikke at blive brugt i og af praksis, fordi det ikke støttes af dem der har styringsmagten. Hvis forskningen skal have betydning for praksis kan det ske ved, at den indgår i de drøftelser, som karakteriserer socialt arbejde. Det sociale arbejde med udsatte børn og unge er en kompleks virksomhed med mange, der handler. Det er en virksomhed, hvor beslutninger drøftes med andre. I en beslutningskæde er der samtaler med kolleger, samtaler i gruppen, samtaler med teamledere og samtaler på visitationsmøder – som supplement til talrige diskussioner med de involverede parter. Gruppemøder har været på dagsordenen i kommunerne i mindst 40 år, og har betydning for beslutningernes kvalitet. Det rummer også mulighed for at flytte fokus fra skyldkulturer, hvor den enkelte socialarbejder får skylden for forhold, som reelt er udenfor hendes rækkevidde. Hvis drøftelser bliver opfattet som grundlæggende i socialt arbejde bliver det systemet, der forbedres. Hvis forskning kommer ind i det loop vil det have betydning for, hvilke spørgsmål som er relevante og dermed øge brugen af forskning i praksis. Kvaliteten i det sociale arbejde vil på den måde kunne øges.

Det leder til min sidste pointe, som handler om at dreje forskningen en anelse. Hvis forskning skal forbindes med praksis er det nødvendigt at arbejde med aktive begreber. Begreber som ikke blot handler om klienter, børn, unge, sociale problemer, institutioner og diskurser, men i større omfang fokuserer på begreber som:

- At tale
- At lytte
- At forstå
- At beslutte
- At inddrage
- At handle
- At.....

Sådanne begreber udfordrer en styringsopfattelse, som lægger vægt på at dirigere indsatsen på en bestemt måde og ud fra hvad dirigerterne finder er vigtig. Handlebegreber i socialt arbejde forudsætter flere personer, og dermed at socialt arbejde er et aktivt forhold mellem flere personer. Det handler om at danne de udsatte børn og unge, og give dem de samme muligheder som andre børn og unge. Og det forudsætter, at socialarbejdere – socialrådgivere – er dannet til at sammensætte en social indsats, som

Docent forelæsning Frank Ebsen 3.Marts 2017
Institut for Socialt Arbejde
Professionshøjskolen Metropol

bidrager til det. Det er her forskningen kan bidrage, som et vigtigt delement. Men et delelement blandt andre.

Litteratur

- Adamsen, L., & Fisker, J. (1988). *Forsøg på tværs*. AKF, København.
- Andersen, B. H. (1989). *Anbringelsesforløb – en registerundersøgelse, 1989*. SFI København.
- Bergmark, Å. (1998). *Nyckelbegrepp i socialt arbete*. Studentlitteratur, Lund.
- Christoffersen, M. N. (1993). *Anbragte børns livsforløb*. SFI København.
- Davis, I. P. (1964). *Social rådgivning - teori og metodik*. Danmarks Sociale højskole.
- Dørup, A.-B., Holland, K., & Uggerhøj, L. (1991). *Lad målet styre midlerne - Prioriteringere og arbejdsmetoder i en socialforvaltning*. Munksgaard, København.
- Ebsen, F. (2009). *Forskningens betydning for pædagogers praksis*.
- Ebsen, F. (2012). *Udsat til børneforsorg - om etablering af familiepleje, børneanstalter og indsats i hjemme for udsatte børn i Danmark* (Lund disse). Mediatryck, Lunds universitet.
- Egelund, T., & Halskov, T. (1984). *Praksis i socialt arbejde*. Munksgaard Danmark, København.
- Egelund, T., & Halskov, T. (1990). *Udvikling af det sociale arbejde*. Munksgaard, København.
- Egelund, T., & Andersen, K. V. (2007). *Sammenbrud i anbringelser af unge. Risikofaktorer hos de unge, forældre, anbringelsessteder og i sagsbehandlingen*. SFI, København.
- Foucault, M. (2008). Sikkerhed, territorium, befolkning. Forelæsninger på Collège de France 1977-1978.
- Gambrill, E. (2006). Evidence-based practice and policy - choices ahead. *Research on Social Work practice*2, 16(3), 338–357.
- Harste, G. (2005). Den europæiske stats dannelse. I *Politica nr.1, 2005*.
- Hegland, T. J. (1994). *Fra de tusind blomster til en målrettet udvikling : en beskrivelse og analyse af forsøgs- og udviklingsarbejdets rolle inden for dansk social- og velfærdspolitik fra 1970'erne til 1990'erne*. Aalborg Universitetsforlag.
- Hermansen, O. (1975). *Socialt arbejde i det lokale fællesskab* (Socialpæda). Munksgaard, København.
- Hestbæk, A.-D. (1997). *Når børn og unge anbringes*. SFI.
- Hillgaard, L., & Egelund, T. (1993). *Social rådgivning og social behandling*. Hans Reitzel, København.
- Hillgaard, L., & Keiser, L. (1979). *Social (be)handling* (Socialpæda). Munksgaard, København.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2003). *At skabe en klient- Institutionelle identiteter i socialt arbejde*. Hans Reitzel, København.
- Jørgensen, P. S., Ertmann, B., Egelund, N., & Herman, D. (1993). *Risikobørn - hvem er de - hvad gør vi. Udarbejdet for Det tværministerielle børneudvalg*. Socialministeriet, København.
- Kirk, S., & Reid, W. (2002). *Science and social work - a critical appraisal*. Columbia University press, New York.
- Konnerup, M. (2005). De gode viljers utilstrækkelighed. In *Empiri, evidens, empati - Nordiska röstar om kunskapsutveckling i socialt arbete red Ljunggreen, Synnöve*. Norden, Nordisk ministerråd, København.
- Meuwisse, A., & Swärd, H. (2006). Vad är socialt arbete? In *Socialt arbete - en grundbok red. Meuwisse, Sunesson & Swärd*. Natur och Kultur, Stockholm.
- Mortensen, E. (2010). *Indignation og vision - fokus på socialrådgiveruddannelsen og praksis 1937-76*

Docent forelæsning Frank Ebsen 3.Marts 2017
Institut for Socialt Arbejde
Professionshøjskolen Metropol

(Socialt ar). Metropol, København.

Møller, C. C. (1848). *Om forladte børns opdragelse*. Brill, Kjøbenhavn.

Nilsson, K., & Sunesson, S. (1988). *Konflikt, kontroll och expertis*. Arkiv forlag, Lund.

Nowotny Scott, P.& Gibbons, M., H. (2006). *Rethinking Science - knowledge and the public in the age of uncertainty*. Polity, Cambridge.

Nutley, S., Walter, I., & Davies, H. (2007). *Using evidence - how research can inform public services*. The policy Press, Bristol.

Olsen, J., Unckel, P., Holland, K., & Worning, A. (2004). *Evalueringen af Nordisk Campbell Center – NC2 Evalueringen af*.

Rigsrevisionen. (2016). *Statsrevisorernes beretning om anbragte børn og unge*. Rigsrevisionen.

S., J. P., Gamst, B., & Boolsen, M. W. (1989). *Kommunernes børnesager - en undersøgelse af forebyggelse, visitaion og anbringelse i syv kommuner*. Socialforskningsinstituttet 89:1, København.

Sheldon Chilvers, R. Ellis, a., Moseley, A, & Tierney, S, B. (2005). A post empirical study of obstacles to and opportunities for evidence-based practices in social care. I *Bilson,A. (red):Evidence Based Practice in Social Work*.

Socialministeriet. (2016). *Socialpolitisk Redegørelse 2016*. Socialministeriet.

Socialstyrelsen. Vidensdeklaration (2012).

Soydan, H. (1993). *Det sociale arbetets idehistoria*. Studentlitteratur, Lund.

Sunesson, S. (2000). Socialt arbete som internationellt forskningsområde. I *Antologien: Meuwiss, A, Swärd, H. & Sunesson, S: Socialt Arbete - En Grundbok*.

Svanevie, K. (2011). *Evidensbaserat socialt arbete: Från ide til praktik*. Umeå Universitet, Umeå.

Tilly, C. (1992). Coercion, capital and european states - ad 990-1992.

Uggerhøj, L. (1995). *Hjælp eller afhængighed. PH.D.afhandling*. Aalborg Universitetsforlag.

Wigzell, K. (1999). Personalen skyddas - inte klienterna". *Dagens Nyheter*.

” The personal Social Services are large-scale experiments in ways of helping those in need. It is both wasteful and irresponsible to set experiments in motion and to omit to record and analyse what happens. It makes no sense in terms of administrative efficiency, and however little intended, indicates a careless attitude towards human welfare...” (fra den engelske Seebohm komité i 1968, citeret fra Sheldon)
Sheldon, B.: Theory and practice in social work, British Journal of social work, 8,1.